

SEAN-ADVIES, nr. 32 over de concept-REONN-visie (noordelijke reactie op het rapport Commissie-Langman)

- gevraagd advies bij brief van 9 oktober 1997
- behandeld in de vergadering van 28 november 1997
- uitgebracht aan de Stuurgroep REONN en IPSC op 4 december 1997
(in afschrift gezonden aan SNN-Bestuurscommissie EZ)

Advies nr. 32 over de concept-REONN-visie
(Noordelijke reactie op het rapport Commissie-Langman).

De afgelopen jaren is in Noord-Nederland sprake geweest van een intensieve discussie in brede kring over de strategische positie en ontwikkeling van dit landsdeel in (inter-)nationaal perspectief. De SEAN is hier in ruime mate bij betrokken geweest (zie onze adviezen nrs. 23, 24, 25 en 29). De gevoerde discussies hebben geleid tot een naar elkaar toegroeien van standpunten op hoofdlijnen. Met recht kan dan ook worden gezegd, dat de thans gepresenteerde en aansprekend geformuleerde visie een stevige inbedding heeft in de noordelijke samenleving. Dit versterkt in belangrijke mate de status en zeggingskracht van de REONN als basis voor het politiek beraad, naar verwachting begin 1998. Gezien deze brede ondersteuning stellen wij voor om in het voorwoord expliciet aan te geven, dat (onder meer) de SEAN incl. land- en tuinbouworganisaties de visie in hoofdlijnen onderschrijven.

Dit gemeenschappelijk vertrekpunt biedt ons inziens een belangrijke bijdrage aan een goede en verantwoorde ruimtelijk-economische ontwikkeling van onze regio. Het Noorden bezit veel (maar soms nog te weinig onderkende) potentie, die in het rijksbeleid veel beter benut kan worden dan nu het geval is. Een potentieel, dat aan aantrekkelijkheid wint naarmate de tijd (lees: de congestie) voortschrijdt. Niet voor niets hebben wij ons laatste advies (nr. 29) als titel meegegeven: "Noord-Nederland: een gebied met groeiende marktwaarde".

Vestigingen van ondernemingen als Hewlett-Packard, IAMS en Kikkoman zijn daarvan sprekende bewijzen.

Wij hopen, dat ook de centrale overheid snel tot dat inzicht komt.

In het licht van het voorgaande kunnen wij nu volstaan met enkele kanttekeningen bij een paar hoofdstukken.

Hoofdstuk 4 De economie versterken

Wij zien (evenals de REONN) de versterking van enkele goed ontsloten economische kerngebieden rond steden met een kwalitatief hoogwaardig (vestigings-)klimaat als het centrale thema. "Deze kerngebieden worden ondersteund en versterkt door het netwerk van hoofdinfrastructuur (Noordoost corridor), verder door toespitsing van het zgn. voorwaardenscheppend beleid op deze kerngebieden, toepassing van de IPR voor nieuwe vestigingen exclusief op deze gebieden en door innovatie- en arbeidsmarktmaatregelen" (advies nr. 29, pag. 5).

De SEAN wil in dit verband op het volgende wijzen:

1. De argumentatie in de REONN voor concentratie van de economische groei in enkele kerngebieden (pag. 18) is juist maar wel wat mager. Wij hebben daar met name in ons advies nr. 23 nog andere, ons inziens belangrijke, redenen voor aangegeven. Zo hebben wij onder meer gewezen op het wezenlijke belang van vergroting van kritische massa, grootschaligheid, diversiteit en kwaliteit. Hierdoor zal Noord-Nederland ook definitief kunnen afrekenen met zijn (ijlheids-)imago.
2. Met de keuze van de kernzones stemt de SEAN in (incl. de VAM-locatie-Wijster en de AVEBE-locatie-Ter Apel), met deze kleine kanttekening, dat in het kaartbeeld Winschoten niet en Coevorden wel is meegenomen.
3. Het frappeert ons, dat nog geen definitieve beslissing is genomen over een selectievere toepassing van de IPR voor nieuwe vestigingen (pag. 20). **Zoals bekend zijn wij voorstander van exclusieve toepassing van dit type IPR op de kernzones, als effectief marketing- en sturingsinstrument van het voorgestelde kernzonebeleid.** Het inzetten van dit instrument heeft

ook een niet te onderschatten symbolische en signalerende waarde: het geeft aan dat het de overheid ernst is met het clusteringsbeleid. Dit biedt het bedrijfsleven bepaalde zekerheden. **Omdat de versterking van de kerngebieden in velerlei opzicht van zo'n cruciaal belang voor Noord-Nederland is bepleiten wij een verhoging van de premie voor nieuwe vestigingen, mede in relatie tot een verdere uitwerking van de werkgelegenheids- en productievolumecriteria in de regeling.**

Met u zijn wij van mening dat de premiëringmogelijkheid voor uitbreidingen (evenals trouwens andere stimuleringsregelingen en ISP-marktsectorprojecten) voor geheel Noord-Nederland moeten blijven gelden (onder voorwaarde dat dit niet ten koste van het budget voor nieuwe vestigingen gaat).

4. Ten aanzien van de op pag. 21 genoemde maatregelen is niet duidelijk of het hier om bestaande danwel nieuwe instrumenten gaat.
5. Voor wat betreft de versterking van het arbeidsaanbod (pag. 22) merken wij op, dat de flexibiliteit van (potentieel) personeel in het Noorden geen bijzonder probleem is (zie ook de Hewlett-Packard acquisitie). Wat nodig is, zijn aanvullende programma's van maatregelen - in nauwe samenhang met het sectorale arbeidsmarktbeleid - waarmee de instroommogelijkheden voor werklozen, de employability van werkenden en de participatiegraad extra worden vergroot. Dit in het kader van een specifiek op het Noorden en met name de kernzones toegesneden beleid.

Hoofdstuk 5 Naar een optimale bereikbaarheid

6. Hoewel de versterking van de noordoost-corrridor (opgebouwd uit kernzones en verbindende hoofdinfrastructuur) het fundament van de REONN is, komt deze corrridor bij de uitwerking van de prioriteiten (pag. 23/24) naar onze mening niet voldoende scherp op het netvlies. Zo behoort blijkbaar de Hanzelijn (spoorlijn Lelystad - Zwolle) tot de SNN-prioriteiten, maar vormt deze geen onderdeel van het op pag. 15/16 beschreven logistieke netwerk; zo zijn de prioriteiten op pag. 23 wel erg algemeen en veelomvattend en is helaas geen standpunt weergegeven over de door Langman bepleite versterking van infrastructuur in Duitsland. **De SEAN heeft zich wat dit betreft in advies nr. 29 ter versterking van corridor en zones uitgesproken voor drie topprioriteiten: de "Zuiderzeelijn"/HSL-Noord, de ethyleenleiding en de A31 Emslandautobahn.**

Ook wij vinden, dat de besluitvorming door de rijksoverheid omtrent versterking van de zeehavenontwikkeling (uitbreiding Maasvlakte met complementaire rol voor de noordelijke zeehavens), de luchtvaartinfrastructuur en uitbreiding van het HSL-net in Nederland (met een directe snelle verbinding mainport Schiphol/Amsterdam - Noord-Nederland) van strategisch belang is voor de toekomstige ontwikkeling van de noordelijke regio.

Hoofdstukken 8 en 9 Onderwijs en onderzoek/marktgerichte land- en tuinbouw

7. Een belangrijke stap voorwaarts achten wij de mededeling (pag. 38) dat de glastuinbouw voornamelijk bij Emmen zal worden geconcentreerd. Dit betekent een impuls voor de zuidelijke kernzone, evenals de oprichting van een Technologisch Centrum Noord-Nederland in Groningen en een Centrum voor Product- en Procesvernieuwing in de land- en tuinbouw in Leeuwarden dat is voor de beide andere kernzones.